

Nr 596.

Av herr **Hagberg** i Malmö, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 232, med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin m. m.

I proposition nr 232 till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t sådan ändring i förordningen den 11 juni 1926 angående tillverkning och beskattning av brännvin att brännvin för förtäringssändamål endast må tillverkas av potatis, under det att av andra råvaror tillverkat brännvin skall användas såsom motorsprit.

För de tillverkare av förtäringssprit, som vid sin fabrikation använt sig av sulfitulut eller melass, innebär ett bifall till propositionen ett ingrepp i deras hittills bedrivna verksamhet. Propositionen avser i främsta rummet att bringa hjälp åt potatisodlingen genom att åt potatisbrännerierna ensamma förbehålla rätten att bränna förtäringssprit. »En förutsättning för stödåtgärderna ifråga om potatisspriten anser jag vara att andra berättigade intressen icke därigenom skadas», säger emellertid departementschefen i propositionen. Vad beträffar tillverkarna av sulfitsprit synes departementschefen också vilja bereda sulfitspritindustrien full kompensation genom att tillförsäkra densamma en avsättning av sammanlagt 40 000 000 liter per år motsvarande hela den tillverkningskapacitet, som sulfitspritindustrien för närvarande förfogar över. Det pris, vartill sulfitspriten skall garanteras avsättning, beräknas till omkring 25 öre per liter 95 0/0-ig sprit.

Beträffande tillverkarna av melasssprit synes emellertid någon motsvarande godtagbar kompensation icke ha tillärnats dem. Departementschefen säger sig av kalkyler, som lämnats av Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget, ha inhämtat att, under förutsättning av ett melasspris av högst 4 öre per kilo och en tillverkningskvantitet av 2 och en halv miljon liter vid ett bränneri, sprit kan framställas direkt av melass till ett pris, som icke överstiger tillverkningskostnaden för sulfitsprit. Den kvantitet melasssprit, som melassbrännerierna skulle få leverera, fastställes icke i propositionen. Departementschefen yttrar härom: »Det torde i huvudsak böra få bero på överenskommelse mellan sockerbolaget och jästindustrien i vilken omfattning härefter sprit skall få tillverkas direkt ur melass och i vilken omfattning vid jästfabrikerna.» Den sammanlagda mängd melass- eller jästsprit, som Spritcentralen icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd må inköpa, föreslår finansministern till högst 6 milj. liter årligen. Han förutsätter emellertid att Sockerbolaget »inom ramen av det sista årets tillverkningskvantiteter» är villigt att

till det utanförstående icke melassproducerande bränneriet Klagshamns Spritfabriks Aktiebolag, till vars intressen enligt finansministerns uttalanden tillbörlig hänsyn bör tagas, försälja melass till det pris, som upptagits i den till grund för spritprisets bestämmande liggande kalkylen. Då sista årets tillverkningskvantitet för detta bränneri uppgår till 305 000 liter 50 %-igt brännvin, torde alltså Klagshamnsbränneriets tilldelning av motorsprit kunna antagas bli fastställd till denna mängd. En så begränsad kvantitet torde dock icke medgiva ekonomiskt lönande tillverkning av motorsprit, även om den givit tillräckligt utbyte vid tillverkning av förtäringssprit. Fabriken har under det senaste tillverkningsåret för melasssprit erhållit 22,3 öre per liter 50 %-igt brännvin, vilket är lika med 42,37 öre för 95 %-ig vid ett melasspris av 7 öre per kilogram fritt vid fabriken. Då enligt propositionen priset å sulfitsprit skall vara normerande även å melass- och jästsprit, blir det pris, varmed Klagshamnsfabriken kan räkna, 25 öre per liter 95 %-ig sprit i stället för som senaste tillverkningsåret 42,37. Även om melasspriset sättes till 4 öre per kilogram, varmed Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget i sin kalkyl räknar, synes en lönsam tillverkning med dessa råvaru- och försäljningspris icke kunna vid fabriken bedrivas med 305 000 liters avverkning. Vi hänvisa i detta avseende till de kalkyler, som bifogas (Bil. a och b). I sitt yttrande över det sakkunnigebetänkande, som ligger till grund för propositionen, har kontrollstyrelsen också förklarat sig anse, »att särskild hänsyn borde tagas till Klagshamnsbränneriet, som enligt styrelsens mening bort behandlas på samma sätt som de betbrännerier, vilka blivit inlösta».

Finansministern förklarar sig i propositionen principiellt icke ha något att invända mot tillverkningen av motorsprit av melass och finner det önskvärt, att »man i fråga om melassspriten på samma sätt som rörande sulfit- och jästspriten vidtager åtgärder för tryggnad av en viss avsättningsmöjlighet». Han säger sig dock anse, att en kvantitativ begränsning bör ske, och föreslår denna till 6 miljoner liter per år för jäst- och melasssprit tillsammans.

Det synes dock kunna ifrågasättas, huruvida icke någon utökning av denna myckenhet rimligen bör kunna anses motiverad. Genom en maximering av kvantiteten jäst- och melasssprit från 6 miljoner liter till förslagsvis 7 miljoner liter vunnas nämligen *dels* ökade möjligheter för nämnda utanför stående icke melassproducerande bränneri att bedriva en i någon mån lönsam tillverkning, och *dels* ökad avsättning av melass. I sistnämnda hänseende torde även böra beaktas statsrådets påpekande i propositionen att hänsyn i detta sammanhang bör tagas till »intresset av att inom landet erhålla användning för melassen och att icke beskära de nuvarande tillverkningsmöjligheterna».

Vid ett bifall i övrigt till den kungl. propositionen skulle alltså, därest en dylik utökning av kvantiteten jäst- och melasssprit beslutades, brännerierna till vederbörande partihandelsbolag årligen få sälja sammanlagt omkring 71

miljoner liter sprit av normalstyrka, nämligen 24 miljoner liter potatissprit, 40 miljoner liter sulfitsprit samt 7 miljoner liter jäst- och melasssprit.

På grund av vad härovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att, vid bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 232, den myckenhet jäst- och melasssprit, som brännerierna få leverera till vederbörande partihandelsbolag, maximeras till 7 miljoner normalliter årligen mot i propositionen föreslagna 6 miljoner normalliter.

Stockholm den 22 mars 1934.

Erik Hagberg.

I motionens syfte instämmer:

Sven Persson,
Fritorp.

Bilaga a.

Kalkylation av melassbrännvin vid en tillverkning av 305 000 liter 50 % motsvarande 160 500 liter 95 %-ig sprit.

Förutsättningar:

att man får 54 liter normalbrännvin av 100 kilo melass med 48 % polarisation, se Sveriges officiella statistik.

Accispliktiga näringar 1930/31;

att 100 liter brännvin förbrukar 56 kilo stenkol, att melassen levereras fritt bränneriet inklusive tomgodsfrakter till 4 öre per kilo. Per dygn brännes 6 500 liter normalbrännvin, 47 dygns bränning.

Debet:

564 tons melass à kr. 40:—	Kr. 22 560:—
3 apparatförare × kr. 1: 10 i timmen × 8 timmar × 47 dygn	» 1 240: 80
12 arbetare × 90 öre × 8 timmar × 47 dygn	» 4 060: 80
brännmästarearvode	» 2 000:—
171,08 tons kol à 20:—	» 3 421: 60
elektriskt ljus och kraft	» 225:—
reparationer och diverse omkostnader	» 2 000:—
avskrivning å byggnader, 5 % å 78 000:—	» 3 900:—
avskrivning å maskiner, 5 % å 45 000:—	» 2 250:—
assuranser å hus och spritlager, syra, jäst, grodd, kontrollör, telefon m. m.	» 1 500:—
administrationskostnad och skatt å taxeringsvärdet	» 3 000:—
8 % ränta å anläggningskostnaden 123 000:—	» 9 840:—

Summa kronor 55 998: 20

Kredit:

Kr. 55 998: 20 : 305 000 liter brännvin à 50 % per liter	18,36 öre
Kr. 55 998: 20 : 160 500 liter sprit à 95 % per liter	34,89 öre
Alltså förlust per liter vid 25-öres sulfitspritpris	9,89 öre

Bilaga b.

**Kalkylation av melassbrännvin vid en tillverkning av 1 000 000 liter 50 %
motsvarande 526 300 liter 95 %-ig sprit.**

Förutsättningar:

att man får 54 liter normalbrännvin ur 100 kilo melass av 48 % polari-
sation, se Sveriges officiella statistik.

Accispliktiga näringar 1930/31;

att 100 liter brännvin förbruka 56 kilo kol, att melassen levereras fritt
bränneriet inkl. tomgodsfrafter till 4 öre per kilo. Det brännes i dygnet
6 500 liter och 154 dygn.

Debet:

1 850 tons melass à kr. 40:—	Kr. 74 000:—
3 apparatförare med 1: 10 i timmen × 3 st. × 8 timmar × 154 dygn	» 4 065: 60
12 arbetare à 90 öre × 8 timmar × 154 dygn	» 13 305: 60
1 brännmästare arvode	» 2 700:—
560 tons kol à kr. 20:—	» 11 200:—
elektrisk kraft och ljus	» 775:—
avskrivning, 5 % å byggnadsvärdet 78 000:—	» 3 900:—
avskrivning, 5 % å maskiners värde 45 000:—	» 2 250:—
diverse omkostnader och reparationer	» 3 000:—
assuranser å hus och spritlager	» 850:—
syra, jäst, grodd, kontrollör, telefon m. m.	» 3 000:—
administration och skatt å tax.-värdet	» 3 000:—
8 % ränta å anläggningsvärdet 123 000:—	» 9 840:—

Summa kronor 131 886: 20

Kredit:

Kr. 131 886: 20 : 1 000 000 liter 50 % brännvin 13,19 öre per liter.

Kr. 131 886: 20 : 526 000 liter 95 %-ig sprit 25 öre per 1 liter.

Fabrikationen skulle alltså kunna bedrivas utan förlust.